

Kvindekamp er klassekamp

Kvindegruppen i Kommunistisk Parti København

FOTO: Andrea Sigaard

Kommunistisk Parti

Kvindekamp er klassekamp.....	3
Familien er under forandring.....	4
Løngab og kønsopdelt arbejdsmarked.....	5
Deltid – Fuldtid – ingen tid.....	6
Hovedansvaret for familien.....	8
Kvindekønnet som vare og sexobjekt.....	9
Unge kvinder under voldsomt pres.....	11
Solidaritet i en ulige og utryg verden.....	11
Klasse, køn og identitet.....	12
Kvinde – der er brug for dig.....	15

Denne pjece er udarbejdet af et udvalg nedsat af landsledelsen.
 Udgivet af Kommunistisk Parti på Forlaget Arbejderen, maj 2020
 Layout og tryk: Forlaget Arbejderen
 Hillerødgade 30A, 2200 København N
 Telefon: 30 20 03 20
 ISBN: 978-87-89599-67-0

Kvindekamp er klassekamp

Der er brug for at genrejse kvindekampen på et klassegrundlag. Den nyliberalistiske politik og den imperialistiske globalisering rammer kvinderne hårdere end mændene. Den sætter de landvindinger og fremskridt, der faktisk blev opnået i sidste halvdel af det 20. århundrede, langt tilbage.

Selvom vi i dag lever i et helt andet samfund end det tilbagestående samfund, som kvindekampens første revolutionære skikkelser voksede op i, er kernen i kvindespørgsmålet under kapitalismen uændret. Arbejderklassens kvinder, flertallet af kvinderne i samfundet, er fortsat udsat for dobbeltundertrykkelse - som arbejdere og som kvinder.

Vi mener, at der er brug for at befri kvindekampen for karrierefeminisme og nyliberal feminisme, der sætter kursen mod at besætte samfundets topposter med kvinder og få så mange kvinder ind på direktionsgangene som muligt. Kvindekampen føres af de mange og for de mange.

Vi mener, at der er brug for at skabe klarhed, så kvindekampen ikke drukner i eller alene identificeres som ét ud af mange identitets- eller minoritetsspørgsmål. For os er feminisme ikke en samlebetegnelse for en bred vifte af retfærdige kampe imod diskrimination og for ligestilling, men derimod synonymt med kampen for kvindernes ligestilling og frigørelse i bredeste forstand i det 21. århundrede.

Den marxistisk funderede, klassebaserede og revolutionære linje i kvindekampen har ligget lavt i landskabet i flere årtier. Tilbageslaget for den kommunistiske bevægelse efter 1989 har også sat sine spor på dette spørgsmål. I dag er der færre aktive kommunistiske kvinder end for 20-30 år siden, både i absolutte tal og relativt set, altså i forhold til antallet af mænd.

Det betyder også, at kommunisternes analyser halter bagefter. Vi er ikke på højde med, hvad der er brug for, hvis den revolutionære linje i kvindekampen igen skal slå rod.

Vi mener, at der er brug for, at kvinder står sammen for at forstærke kritikken af og kampen mod kapitalens herredømme og åbne for visionen om et socialistisk samfund.

Den danske kvindebevægelse har stolte traditioner og har opnået mange landvindinger i retning af ligestilling. Danske arbejderkvinder slås under helt andre - og bedre - betingelser end deres klasse- og kønsfæller mange andre steder i verden. Men det vil være fejlagtigt at tro, at ligestillingen er i hus. Eller som vi nogle gange hører: at kvinderne er ved at have "vundet over mændene".

Kampen for ligestilling er langt fra vundet, og at der er masser at kæmpe for på ligestillingsfronten. I kampen for at kombinere arbejdsliv og familieliv kan kvindekampen genrejses.

Men som marxister sætter vi kampen for frigørelse, for socialisme, i centrum – vi krydser kapitalismens grænser i kampen for kvindernes egentlige frihed.

Derfor appellerer vi til kvinder, der vil et andet samfund, om at komme ind i kampen og blive aktive. Vi appellerer til at sætte fokus på det, der samler os, frem for det der skiller os ad. 1970'ernes stærke parole "Ingen klassekamp uden kvindekamp – og ingen kvindekamp uden klassekamp" er stadig aktuel.

Familien under forandring

Flere generationer af kvinder er vokset op siden 1970'erne og har fået fortalt, at de har alverdens muligheder liggende for deres fødder. De skal bare samle dem op. Og har de det svært, er det deres egen skyld. De er vokset op i en tid, hvor arbejderklassens kamp har ligget lavt i landskabet, hvor klasser og klassekamp er erklæret døde og ideologier noget bras.

I en tid hvor det i mange år har været svært at orientere sig kollektivt, og hvor håbet om fælles løsninger har været lille, synes kroppen, kønnet, sexualiteten og individet helt at overskygge den fælles kamp imod

kapitalen. Det enkelte individs identitetssøgning er blevet ophøjet til kollektiv politik – og klasseaspektet er sygnet hen.

Men denne orientering har også andre årsager. Den patriarkalske familieform, der er opstået med og knyttet til den private ejendomsret, er i opløsning, i hvert fald i vores del af verden. Det stiller kvindekampen og kønsspørgsmålet i et nyt lys, hvor den enkeltes rolle vokser i sammenligning med den fasttømrede familie.

Også familiemønstrene har ændret sig i takt med, at kvinderne har bidt sig fast på arbejdsmarkedet og bidrager stadig mere til familiens underhold. Flere og flere vælger at leve alene, og en familie er i dag ikke kun "far, mor og børn".

Forandringerne er også store for arbejderklassens mænd. Mænd og drenge halter bagefter med hensyn til uddannelse mv. Identiteter og roller er i skred. Mænd har mistet deres traditionelle rolle. Der sker en atomisering af vores måde at leve på, og generationer holder ikke sammen som før. Der er brug for at løsne de samfundsskabte kønsroller til fordel for både mænd og kvinder. Der er brug for, at kvinder kan frigøre sig fra alle undertrykkende forestillinger og begrænsninger, uanset hvilken religion de tilhører eller hvilken kultur de er opdraget i.

I opgøret med den patriarkalske familie står vi således i en anden situation end for 50 eller bare 30 år siden. Det er i det lys, at også de nyeste bølger af feminismen skal ses.

I det følgende vil vi se på nogle af de vigtigste udfordringer, som arbejderkvinder står overfor i Danmark her ved indgangen til 2020'erne.

Løngab og kønsopdelt arbejdsmarked

Ligeløn blev formelt indført i 1976. Alligevel tjener mænd i gennemsnit 12,8 procent mere end kvinder i dag for samme arbejde. Hvis tempoet fortsætter som hidtil, vil vi skulle vente 111 år på reelt at opnå lige løn for lige arbejde.

Kvindens lønefterslæb bliver især markant, efter de har født deres første barn og har været på barsel. På tværs af alle brancher går kvinderne derefter glip af 22 procent i lønfremgang, mænd går glip af to procent efter barsel.

Løngabet skyldes også, at arbejdsmarkedet stadig er meget kønsopdelt. Inden for det offentlige er der rigtig mange lavtlønsjob – og netop her er fire femtedele af de ansatte kvinder.

Når det kommer til uddannelse, har kvinderne overhalet mændene, men kvinder med eksempelvis en erhvervsuddannelse tjener næsten 19 procent mindre end mænd med tilsvarende uddannelsesniveau.

Kvinder halter også økonomisk bagefter, når de forlader arbejdsmarkedet. Pensionsgab mellem kønnene er overordnet set på ca. 25 pct. Kvinder er dermed økonomisk ringere stillede end mænd, når de bliver pensionister. Årsagerne til forskellen er, at kvinderne tager størstedelen af barslen, i højere grad kan få deltidsarbejde, får lavere løn og ofte arbejder i typiske kvindefag, som er lavere værdisat.

- *Reel ligeløn nu!*
- *Fuld lønåbenhed!*
- *Pensionsopsparing under barsel!*
- *Stop kvinders lønefterslæb på grund af barsel!*

Deltid – fuld tid – ingen tid

Væsentligt flere kvinder end mænd behandles stadig som en arbejdskraftreserve.

Arbejderkvinder rammes ekstra hårdt af usikre ansættelsesforhold og må oftere end mænd kæmpe med to-tre jobs for at have nok timer til at kunne overleve. Working Poor har bestemt et kvindeansigt.

Kvindens erhvervsfrekvens er lavere end mænds, og flere kvinder end mænd arbejder på deltid. Lønnen er typisk lavere i fag, der er kendetegnet ved deltidsarbejde og i fag, der defineres som "kvindefag".

I alle samfundslag - også blandt højtuddannede – er der en overvægt at kvinder, som har svært ved at få faste job og lever i daglejerlignende tilstande, hvor man aldrig ved, om man er købt eller solgt.

I nogle fag (f.eks. som pædagog) tvinges kvinder på deltid, selv om de ønsker at være fuldtidsansatte, og i andre fag, hvor der arbejder mange kvinder (f.eks. i butiksbranchen) kan det være svært at få andet end deltidsjob. I pædagogfaget er seks ud af ti ansatte deltidsansatte og for 18 procents vedkommende er det ufrivilligt, viser en BUPL-undersøgelse fra 2017.

I gennemsnit arbejder 11,3 procent mænd på deltid, mens det for kvinder er 25,6 procent.

Den offentlige sektor er af stor betydning for kvinderne i Danmark, og derfor er forsvaret af den og kravene til dens udbygning til velfærdspolitikken generelt også vigtig i et kønsperspektiv. En undersøgelse af forholdene på det kommunale område fra FOA/KL fra 2016 viser, at kun 48 pct. af alle kommunalt ansatte er på fuld tid.

Der er med sikkerhed mange årsager til deltidsarbejdets udbredelse, ikke mindst det stress og pres, som er i den offentlige sektor, hvorfor mange kvinder går på deltid for at kunne holde ud at gå på arbejde uden at slide sig selv op psykisk og fysisk.

Uanset årsag er kendsgerningen, at ansatte i de store, lavtlønnede kvindefag har en løsere tilknytning til arbejdsmarkedet. Og i den anden ende overarbejder tusindvis og får stress og ondt i livet.

Privat og offentlig service fylder mere og mere på det danske arbejdsmarked, der i disse år opdeles voldsomt. Servicefagene er typiske kvindefag, og her oplever stadig flere at blive udsat for løse ansættelser, korttidsansættelser, kortvarigt vikararbejde, nul timerskontrakter og platformsarbejde. Inden for lavtlønsområder som rengøring, hotel og restauration bliver der færre og færre månedslønnede.

Så normalarbejdsdagen er ikke så normal mere. På det kønsopdelte arbejdsmarked har de prekære, de usikre, arbejdsforhold et kvindeansigt. Og allerlavest rangerer vores kvindelige kolleger fra andre lande.

- *For retten til fuld tid!*
- *For en arbejdsuge på 30 timer!*
- *Ansæt flere indenfor sundhed og omsorg!*

Hovedansvaret for familien

Kvinder er stadig de vigtigste organisatorer og planlæggere af familiens hverdag – og arbejder mere i hjemmet.

Samfundet kompenserer ikke kvinderne for at være dem, der føder børnene og for i 2020 fortsat at være dem, som tager hovedparten af barselorloven og oftest bliver hjemme fra arbejdet, når barnet er sygt. I 2016 blev mor hjemme på to ud af tre af barnets første sygedage ifølge Danmarks Statistik.

I forhold til mænd bruger kvinder næsten en time mere om dagen på ulønnet arbejde i hjemmet, såsom indkøb, husligt arbejde og pasning af husholdningens medlemmer.

Barsel er stadig ulige fordelt. Mænd tager i gennemsnit 30,8 barselsdage og kvinderne tager 297,6 barselsdage.

Samtidig må forældre i stigende grad bekymre sig om de forhold, der bydes børnene i daginstitutioner og andre børneinstitutioner.

Bevægelsen for minimumsnormeringer har vist, at der er en vældig energi blandt både kvinder og mænd i kampen for trygge og udviklende forhold til børnene.

Nogle kvinder oplever vilkårene i daginstitutionerne så dårlige og hverdagen i hast og jag så forkert, at de vælger selv at passe børnene hjemme. Selvom reaktionen er forståelig, er det et tilbageslag. Der må sikres trygge forhold og gode fællesskaber for børnene, så vi ikke tvinges til at søge individuelle løsninger.

Der er brug for et opgør med den EU-dikterede økonomiske politik, der – på trods af, at der bliver flere og flere værdier i vores samfund – dræner stats – og kommunalkasser for handlefrihed på de afgørende velfærdsområder.

- *Ret til nedsat tid for børnefamilier med lønkompensation!*
- *Omsorgs- og sygedage efter behov til kvinder og mænd!*
- *Tre børn pr. voksen i vuggestuer og seks børn pr. voksen i børnehaver! Fuld løn under barsel!*
- *Ret til et års barsel til alle – tre måneders øremærket barsel til mænd!*

Kvindekønnet som vare og sexobjekt

I det offentlige rum fremstilles kvindekønnet stadig –og i dag måske i stigende grad – som et objekt, der bliver overdrevent sexualiseret, ligesom der finder en generel pornificering sted i samfundet. Det har direkte indvirkning på kvinders liv, frihed og selvopfattelse.

Det offentlige rum har udvidet sig og omfatter i dag også nettet og sociale fora, hvor især sårbare og unge kvinder er udsatte og risikerer at miste retten til et privatliv. Kvinden ses som et objekt, en genstand, når hun sælges i prostitution som en vare, eller i kulturer, hvor hun er mandens ejendom. Det ses også i reklameindustrien, hvor kvinder bruges som blikfang til at sælge ting, der intet har med dem at gøre. Og medierne fremstiller i overdreven grad kvinder som ofre.

En undersøgelse fra USA har vist, at mere end 50 procent af kvinder i reklamer fremstilles som sexobjekter. Hvis man ser på reklamer henvendt til mænd, indeholder mere end 75 procent af dem kvinder, der fremstilles som sexobjekter.

Et objektiviseret og seksualiseret kvindebillede betyder, at kvinder oftere udsættes for vold – de dehumaniseres og tillægges ikke selvstændig værdi. Dette medfører dernæst, at volden imod dem ikke tages så alvorligt som anden vold – derfor bliver de allerfleste overgreb ikke

anmeldt. En Unicef-rapport beskriver, at kun 20 procent af de kvindelige amerikanske studerende, der udsættes for overgreb, anmelder det.

Foto: Aage Christensen

En anden konsekvens er, at kvinder oftere lider af lavt selvværd, depression, skamfølelse og hyppigere får spiseforstyrrelser. Unicef melder, at i Japan har op mod en tredjedel af alle 6-årige "low body confidence" og altså ikke føler sig acceptable.

Pornoficering betyder, at elementer fra porno påvirker vores måde at opfatte sex og krop. Pornoens ekstreme kropsidealer og kønsrollebilleder opfattes som normale. Pornoficeringen har direkte indflydelse på sexlivet og gør det svært for f.eks. helt unge piger at sige fra, hvis deres grænser overskrides.

I takt med at samfundet som sådan brutaliseres, sker der også en forråelse og brutalisering af de menneskelige relationer. MeToo-kampagnen har vist, hvor udbredt kønsbaserede krænkelser og overgreb er, især dér hvor der også er magt indblandet i relationen.

Vold og voldtægt er stadig reelle problemer. Mellem en og tre kvinder ud

af 100 udsættes hvert år for vold. Der anmeldes årligt omkring 1.000 voldtægter, men mørketallet menes at være på over 5.000. 84 pct. af alle voldtægtsofre er kvinder.

Også prostitution er fortsat en svøbe – og i dag tæt sammenvævet med menneskehandel og globaliseret slaveri. Prostitution er efter vores opfattelse ikke et arbejde og prostituerede er ikke sexarbejdere. Vi er tilhængere af den nordiske model med forbud mod købesex og støtte til, at kvinderne kan komme ud af prostitution.

- *Kvinders kroppe er ikke til salg!*
- *Forsvar retten til fri abort!*
- *Forbud mod købesex!*
- *Frihed fra vold og overgreb!*

Unge kvinder under voldsomt pres

Unge kvinder er under langt større pres end tidligere. Mange års nedskæringer og reform-amok i uddannelsessystemet har lagt et voldsomt pres på alle unge. Men tal viser, at især unge kvinder tager presset på sig personligt. Mange oplever angst og depression, lavt selvværd og stress i en meget tidlig alder.

Kønsrollerne spiller negativt ind. Helt fra det tidlige institutionsliv opdrages piger til at være “ordentlige”, stille og dygtige piger, og der stilles særlige krav til dem – også i skolen. Kønsopdelt leg er således meget almindeligt i f.eks. børnehaver. Det er på den ene side med til, at pigerne klarer sig bedre og er bedre til at honorere kravene i uddannelsessystemet, men på den anden side betyder det også, at de tager et stort ansvar på sig, som presser og stresser dem.

- *Nedbryd kønsrollerne!*
- *Bekæmp konkurrencesamfundets pres!*

Solidaritet i en ulige og utryk verden

Vi er klar over, at de danske kvinder i forhold til kvinder rigtig mange andre steder har formået og haft mulighed for at tilkæmpe sig positioner, som andre steder ikke har været mulige.

Derfor er solidaritet og konkrete kampfællesskaber over grænserne vigtige. På verdensplan er det konsekvent kvinderne, der har de dårligst betalte jobs. Samtidig er det dem, der står for størstedelen af det ulønnede omsorgsarbejde som rengøring og pasning af børn og syge, fremgår det af en rapport fra OXFAM. Globalt set er mænd 50 procent mere velhavende end kvinder. Verdens 22 rigeste mænd ejer tilsammen mere end samtlige kvinder i Afrika.

OXFAM har også beregnet, at verdens kvinder tilsammen lægger mere end 12 milliarder gratis arbejdstimer hver dag på ulønnede, men afgørende arbejdsfelter som madlavning, børnepasning og sygepleje.

Også klimaforandringerne kaster skygger ind over mange familiers liv og truer deres hjem og eksistens især i Asien og Afrika. Tusindvis er allerede drevet på flugt. Den økologiske ubalance og de transnationale selskabers grove fremfærd er med til at fjerne livsgrundlaget for millioner af familier i verdens land- og skovområder. I flere verdensdele – ikke mindst Mellemøsten – forsøger kvinder at holde sammen på familie og børn, mens konflikter og krige raser, oftest med våben og anden understøttelse fra imperialistiske lande som Danmark.

Solidaritet mellem kvinder i de rige imperialistiske hovedlande og de tidligere kolonilande er et must. I den solidaritet er kampen mod imperialismen et omdrejningspunkt.

- *Solidaritet med verdens kvinder!*
- *Stop kvindehandel!*

Klasse, køn og identitet

En lang række bevægelser er historisk set opstået som reaktion på diskrimination, snæversyn og fordomme og har sammen og hver for sig kæmpet imod diskrimination og for ligeberettigelse uanset køn, race, etnisk oprindelse, religion, tro, handicap, seksuel orientering mv.

Undertrykkelsen har uden tvivl mange dimensioner i nutidens kapitalistiske samfund. Og kampen for ligeberettigelse og ligebehandling

– i det omfang det kan opnås indenfor kapitalismens rammer – er vigtige kampe og bevægelser, som kommunisterne støtter. Nogle af disse bevægelser og kampe har tilmed et revolutionært perspektiv og går med i den antikapitalistiske kamp, i kampen for socialismen.

Men netop set ud fra et revolutionært og marxistisk perspektiv er det vigtigt at slå fast, at det er klasseaspektet, samfundets klassesdeling, udbygningen af arbejderklassen som grundlaget for det nuværende samfundssystem, der er den afgørende og grundlæggende dimension i undertrykkelsen i dag.

Har man ikke blik for det, overlader man – hvis vi taler kvindekamp – store dele af arbejderkvinderne til sig selv. For det er netop kvindernes dobbeltundertrykkelse, som køn og som klasse, der er grundlaget for kvindekampen, også i dag.

Derfor er det også vigtigt, at vi ikke lader os splitte på spørgsmål, der er underordnede, set ud fra den kamp, der er brug for endegyldigt at kunne gøre op med diskrimination og undertrykkelse i alle dens former: Kampen for at skabe et andet samfund, hvor køn ikke gøres til en vare, et samfund der ikke brutaliserer, men hvor man bekymrer sig om hinanden.

I og omkring kvindebevægelsen er der, især siden 1990'erne, opstået et nyt syn på køns- og identitetsspørgsmål. Nogle kalder sig queer-feminister, andre transaktivister – og i det hele taget er der opstået en helt ny ordbog af begreber for forskellige kønsidentiteter. Især spørgsmålet om transkønnedes forhold og rolle over for hetero- og homoseksuelle har været i centrum.

Nogle gange kommer det så vidt, så grupperinger, der burde stå sammen, f.eks. transaktivister og venstreorienterede feminister, råber ad hinanden fra hvert deres identitetspolitiske hjørne. Debatten har udviklet sig grimt, især på nettet, men også i virkeligheden.

Grundideen i disse kønsidentitets-opfattelser er, at køn er en kulturel eller mental kategori. At kønnene er noget, som man selv bestemmer. Man

vælger så at sige, om man er pige eller dreng, noget helt tredje eller slet ikke har et defineret køn. Med andre ord: Kønnen sidder ikke i kroppen, men i hovedet.

Foto: Aage Christensen

Som kommunister har vi et materialistisk verdenssyn. Det duer ikke ukritisk at efterplapre en ideologi, hvor individets subjektive følelser vinder over objektivt observerbare forhold. Vi anerkender den materielle virkelighed, nemlig at der biologisk set kun er to biologiske køn. Men vi må på den anden side afvise den traditionelle sexistiske opfattelse af, at selvudfoldelse, udtryk, talenter, ambitioner og roller i livet – ud over de reproduktive – skal begrænses til eller lænkes til vores biologiske køn.

Vores vision for et andet samfund, for socialismen, er et samfund, der ikke tolererer vold og mobbende adfærd og ikke slår ned på den enkeltes personlige udtryk. Det vil gavne alle, uanset biologisk køn eller kønsidentitet.

Vi støtter også, at mennesker, der føler sig forkerte i deres krop, kan få den støtte, de har brug for, og at det omgivende samfund behandler dem med respekt. Ethvert individ har ret til at bære det tøj, det vil, udtrykke sig som det vil, og indtage de sociale roller, som det har det bedst med og føler sig til rette i. Og selv når disse roller associeres med det modsatte køn, har de stadig ret til at indtage dem uden at skulle frygte diskrimination, misbrug eller vold.

Samtidig fastholder vi, at "kvinde" ikke bare er en følelse. Det er et faktisk køn, der findes. I modsat fald trues de hårdt tilkæmpede rettigheder, som kvinder har kæmpet for i årtier. Så havner kvindekampen som en blindtarm, som en minoritetskamp.

- *Lad ikke identitetspolitikken splitte os!*

Kvinde – der er brug for dig

Vi opfordrer kvinder, der vil være politisk aktive for et andet, et socialistisk samfund, til at melde sig ind i Kommunistisk Parti.

I Kommunistisk Parti er der en solidarisk holdning mellem mænd og kvinder. Vi accepterer ikke krænkende eller kvinde - og kønsnedværdigende adfærd. Der er respekt om kvinder.

Det er vores håb, at dette debatoplæg kan kickstarte en ny debat om kvinders situation, så flere kaster sig ind i den fælles politiske kamp imod kapitalismen. Vores appel må være: Kom ind i klassekampen. Kom med i Kommunistisk Parti. Her er plads til alle uanset køn, race og seksualitet.

Der er brug for, at vi sammen genrejser kvindekampen og den fælles kamp for socialismen for de mange og ikke kun for de få.

**Ingen klassekamp uden kvindekamp –
og ingen kvindekamp uden klassekamp.**